

Methodology for Strengthening Leadership, Organizational Culture, and Public Participation in Mahalla Administration

Rasulov Otabek Salimovich

Associate Professor, Department of Adaptive Physical Education and Sports Theory

PhD E-mail: otabekrasulov8400@mail.com

Abstract. This thesis analyzes the methodological foundations for strengthening leadership, organizational culture, and public participation in the mahalla administration system. It highlights the role of the mahalla institution in modern governance processes, as well as its importance in ensuring social stability and developing civil society.

The study scientifically and theoretically substantiates the leadership competencies of mahalla leaders, management culture, methods of effective communication with the population, and mechanisms for increasing public engagement. In addition, the effectiveness of digital governance, innovative approaches, and social partnership tools in mahalla administration is analyzed. The thesis also develops proposals and recommendations aimed at improving organizational culture, expanding citizens' participation in decision-making processes, and strengthening leadership potential to enhance the effectiveness of mahalla governance.

Keywords: mahalla, governance methodology, leadership, organizational culture, public participation, civil society, innovative governance, communication, social partnership, mahalla chairperson, governance efficiency, digital governance, democratic principles, strategic management, social activity.

MAHALLA BOSHQARUVIDA LIDERLIK, TASHKILYI MADANIYAT VA JAMOATCHILIK ISHTIROKINI KUCHAYTIRISH METODOLOGIYASI

Rasulov Otabek Salimovich Adaptiv jismoniy tarbiya va sport nazariyasi

kafedrasi dotsenti, i,f,b,f,d (PhD) otabekrasulov8400@mail.com

Annotatsiya Mazkur tezisda mahalla boshqaruvi tizimida liderlik, tashkiliy madaniyat va jamoatchilik ishtirokini kuchaytirishning metodologik asoslari tahlil qilinadi. Zamonaviy boshqaruv jarayonlarida mahalla institutining o‘rni, uning jamiyat barqarorligi va fuqarolik jamiyatini rivojlantirishdagi ahamiyati yoritilgan. Tadqiqotda mahalla rahbarlarining liderlik kompetensiyalari, boshqaruv madaniyati, aholi bilan samarali kommunikatsiya olib borish usullari hamda jamoatchilik faolligini oshirish mexanizmlari ilmiy-nazariy jihatdan asoslab berilgan. Shuningdek, raqamli boshqaruv, innovatsion yondashuvlar va ijtimoiy hamkorlik vositalarining mahalla boshqaruvidagi samaradorligi tahlil qilingan. Tezisda mahalla boshqaruvining samaradorligini oshirish uchun tashkiliy madaniyatni rivojlantirish, fuqarolarning qaror qabul qilishdagi ishtirokini kengaytirish va liderlik salohiyatini mustahkamlash bo‘yicha taklif hamda tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: mahalla, boshqaruv metodologiyasi, liderlik, tashkiliy madaniyat, jamoatchilik ishtiroki, fuqarolik jamiyati, innovatsion boshqaruv, kommunikatsiya, ijtimoiy hamkorlik, mahalla raisi, boshqaruv samaradorligi, raqamli boshqaruv, demokratik tamoyillar, strategik boshqaruv, ijtimoiy faollik.

Mahalla instituti o‘zbek jamiyatining tarixiy va ijtimoiy taraqqiyotida muhim o‘rin egallab kelayotgan o‘ziga xos fuqarolik boshqaruvi tizimi hisoblanadi. So‘nggi yillarda mamlakatda olib borilayotgan keng ko‘lamli islohotlar mahalla tizimining faoliyatini takomillashtirish, uning boshqaruv imkoniyatlarini kengaytirish hamda aholining ijtimoiy faolligini oshirishga qaratilmoqda. Ayniqsa, mahalla boshqaruvida liderlik kompetensiyalarini rivojlantirish, tashkiliy madaniyatni shakllantirish va jamoatchilik ishtirokini kuchaytirish zamonaviy boshqaruvning ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Chunki samarali boshqaruv tizimi kuchli liderlik, sog‘lom tashkiliy muhit va fuqarolarning faol ishtirokisiz to‘liq shakllanmaydi. Shu nuqtai nazardan, mahalla boshqaruvida innovatsion yondashuvlarni qo‘llash va boshqaruv

metodologiyasini zamon talablari asosida modernizatsiya qilish dolzarb ilmiy-amaliy masala hisoblanadi.

Mahalla boshqaruvida liderlik tushunchasi nafaqat rahbarlik qilish, balki jamoani birlashtirish, fuqarolarning manfaatlarini himoya qilish, ularni umumiy maqsad sari yo‘naltirish hamda ijtimoiy muammolarni samarali hal qilish qobiliyatini ham anglatadi. Zamonaviy lider o‘z faoliyatida kommunikativ kompetensiya, strategik fikrlash, konfliktologik yondashuv va innovatsion boshqaruv ko‘nikmalariga ega bo‘lishi zarur. Mahalla raisi yoki boshqa boshqaruv subyektlari aholining ishonchini qozonish orqali jamiyatdagi ijtimoiy birdamlikni mustahkamlaydi. Ayniqsa, yoshlar, ayollar va ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlar bilan ishlashda liderlik salohiyatining yuqori darajada bo‘lishi muhim ahamiyatga ega. Chunki liderlikning asosiy vazifalaridan biri fuqarolarni jamiyat hayotida faol ishtirok etishga undash va ularda mas’uliyat hissini shakllantirishdan iboratdir.

Tashkiliy madaniyat mahalla boshqaruvining samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Tashkiliy madaniyat deganda boshqaruv tizimida shakllangan qadriyatlar, an’analar, me’yorlar, etik tamoyillar va xulq-atvor standartlari tushuniladi. Mahallada sog‘lom tashkiliy muhitning mavjudligi fuqarolar va boshqaruv organlari o‘rtasidagi ishonchni mustahkamlaydi. Ayniqsa, ochiqlik, shaffoflik, adolat va hamkorlik tamoyillariga asoslangan boshqaruv modeli fuqarolarning mahalla faoliyatiga bo‘lgan ishonchini oshiradi. Tashkiliy madaniyatning rivojlanganligi rahbarlarning qaror qabul qilish jarayonida demokratik tamoyillarga amal qilishida ham namoyon bo‘ladi. Bunday sharoitda fuqarolar o‘z fikr va takliflarini erkin bildirish imkoniyatiga ega bo‘lib, bu esa jamoatchilik nazorati va fuqarolik faolligining ortishiga xizmat qiladi.

Bugungi globallasuv sharoitida mahalla boshqaruvining samaradorligi ko‘p jihatdan zamonaviy boshqaruv texnologiyalarini qo‘llash bilan bog‘liqdir. Xususan,

raqamli boshqaruv tizimlari, elektron murojaatlar platformalari, onlayn so‘rovnomalar va virtual muloqot vositalari mahalla faoliyatining ochiqligi hamda tezkorligini ta‘minlaydi. Fuqarolar bilan muntazam kommunikatsiya olib borish, ularning muammolarini o‘rganish va tezkor hal qilish boshqaruvning samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish jamoatchilik ishtirokini kengaytirish imkonini beradi. Ayniqsa, yoshlarning raqamli platformalar orqali mahalla hayotiga jalb qilinishi fuqarolik faolligini oshirishning muhim vositalaridan biri hisoblanadi.

Jamoatchilik ishtiroki demokratik boshqaruvning asosiy mezonlaridan biri sifatida e‘tirof etiladi. Mahalla tizimida fuqarolarning faol ishtiroki ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlash, muammolarni aniqlash va ularni samarali hal qilishda muhim rol o‘ynaydi. Fuqarolar yig‘inlari, ochiq muloqotlar, ijtimoiy loyihalar va jamoatchilik tashabbuslari mahalla boshqaruvida ishtirokchilik tamoyilini kuchaytiradi. Jamoatchilik ishtirokining rivojlanganligi fuqarolarda daxldorlik hissini shakllantirib, ularning jamiyat oldidagi mas‘uliyatini oshiradi. Shu sababli mahalla boshqaruvida “fuqaro – jamiyat – davlat” hamkorligi tamoyilini rivojlantirish muhim vazifa hisoblanadi.

Mahalla boshqaruvida liderlik va tashkiliy madaniyatni rivojlantirish uchun malaka oshirish tizimini takomillashtirish zarur. Rahbarlarning zamonaviy boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish maqsadida treninglar, seminarlar va ilmiy-amaliy dasturlar tashkil etilishi lozim. Ayniqsa, konfliktlarni boshqarish, strategik rejalashtirish, jamoa bilan ishlash va kommunikativ kompetensiyalarni rivojlantirish bo‘yicha maxsus o‘quv dasturlarini joriy etish katta samara beradi. Shu bilan birga, xorijiy tajribalarni o‘rganish va mahalliy sharoitga moslashtirish boshqaruv metodologiyasining takomillashuviga xizmat qiladi. Dunyoning rivojlangan davlatlarida jamoatchilik boshqaruvi va fuqarolik institutlarini rivojlantirish bo‘yicha qo‘llanilayotgan innovatsion yondashuvlar mahalla tizimiga ham samarali integratsiya

qilinishi mumkin. Mahalla boshqaruvida ijtimoiy sheriklik mexanizmlarini rivojlantirish ham muhim ahamiyatga ega. Nodavlat notijorat tashkilotlari, ta'lim muassasalari, tadbirkorlik subyektlari va fuqarolik jamiyati institutlari bilan hamkorlik mahalla faoliyatining samaradorligini oshiradi. Ayniqsa, yoshlar bandligini ta'minlash, ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalarni qo'llab-quvvatlash, ekologik muammolarni hal qilish va madaniy-ma'rifiy tadbirlarni tashkil etishda ijtimoiy sheriklik muhim vosita hisoblanadi. Bunday hamkorlik fuqarolarning ijtimoiy faolligini oshiribgina qolmay, mahallaning iqtisodiy va ma'naviy rivojlanishiga ham xizmat qiladi.

Mahalla boshqaruvida tashkiliy madaniyatning muhim jihatlaridan biri etik me'yorlarga rioya qilishdir. Rahbarlarning halolligi, mas'uliyati, adolatliligi va ochiqligi fuqarolarning boshqaruv tizimiga bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi. Etik qadriyatlarga asoslangan boshqaruv tizimi korrupsion holatlarning oldini olishga yordam beradi va sog'lom ijtimoiy muhitni shakllantiradi. Shu sababli mahalla boshqaruvida professional etika tamoyillarini keng targ'ib qilish va amaliyotga joriy etish zarur.

Mahalla boshqaruvida strategik rejalashtirish metodologiyasini takomillashtirish ham dolzarb masalalardan biridir. Strategik yondashuv mahalla rivojlanishining uzoq muddatli maqsadlarini belgilash, mavjud resurslardan samarali foydalanish va istiqboldagi muammolarni oldindan prognoz qilish imkonini beradi. Mahalla infratuzilmasini rivojlantirish, ekologik barqarorlikni ta'minlash, yoshlar siyosatini qo'llab-quvvatlash va aholi farovonligini oshirish kabi yo'nalishlar strategik boshqaruvning ustuvor vazifalari hisoblanadi. Strategik rejalashtirish jarayonida jamoatchilik fikrini inobatga olish esa qarorlarning samaradorligini oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, mahalla boshqaruvida liderlik, tashkiliy madaniyat va jamoatchilik ishtirokini kuchaytirish zamonaviy fuqarolik jamiyatini rivojlantirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Kuchli liderlik salohiyati, sog'lom tashkiliy muhit

va fuqarolarning faol ishtiroki mahalla boshqaruvining samaradorligini oshiradi hamda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi. Zamonaviy boshqaruv metodologiyalarini joriy etish, raqamli texnologiyalardan foydalanish, malaka oshirish tizimini takomillashtirish va ijtimoiy sheriklikni rivojlantirish orqali mahalla institutining jamiyatdagi o'rnini yanada mustahkamlanadi. Shu bilan birga, demokratik tamoyillarga asoslangan boshqaruv modeli fuqarolarning davlat va jamiyat hayotidagi ishtirokini kengaytirib, fuqarolik madaniyatining rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Drucker, P. F. (2007). *Management challenges for the 21st century*. HarperBusiness.
2. Northouse, P. G. (2021). *Leadership: Theory and practice* (9th ed.). Sage Publications.
3. Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2019). *Organizational behavior* (18th ed.). Pearson Education.
4. Fukuyama, F. (2013). *What is governance?* *Governance*, 26(3), 347–368.
5. Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon & Schuster.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2022). *Mahalla institutini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risidagi farmon*. Toshkent.
7. Qodirov, A. (2021). Mahalla boshqaruvi va fuqarolik jamiyati rivoji. *Ijtimoiy tadqiqotlar jurnali*, 4(2), 45–53.
8. Yusupov, B. (2020). Zamonaviy boshqaruv metodologiyasida liderlik omili. *Boshqaruv va innovatsiya*, 3(1), 22–30.
9. Schein, E. H. (2017). *Organizational culture and leadership* (5th ed.). Wiley.
10. Denhardt, J. V., & Denhardt, R. B. (2015). *The new public service: Serving, not steering*. Routledge.